

УДК 82.2:81'25

DOI:<https://doi.org/10.31861/gph2025.852.141-150>

**COGNITIVE AND CULTURAL PARADIGMS AS A CONTEXT
FOR THE UKRAINIAN-ENGLISH TRANSLATION OF POETRY
(BASED ON THE TRANSLATIONS OF POETRY OF THE UKRAINIAN
DIASPORA IN CANADA BY WATSON KIRKCONNELL)**

**КОГНІТИВНА ТА КУЛЬТУРНА ПАРАДИГМИ ЯК КОНТЕКСТ
ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕЗІЇ З УКРАЇНСЬКОЇ НА АНГЛІЙСЬКУ
(НА МАТЕРІАЛАХ ПЕРЕКЛАДУ ВІРШІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ В
КАНАДІ У ВИКОНАННІ ВАТСОНА КІРКОНЕЛА)**

Мирослав ТОМАЩУК¹, Людмила ДІДИК²

¹асистент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів
факультет іноземних мов

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

m.tomashchuk@chnu.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0009-8374-8869>

²магістр кафедри лінгвістики та перекладу
факультет іноземних мов

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

liudmyla.didyck@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0003-1106-6195>

The article dwells on Watson Kirkconnell's translation procedures used in the translation of poetry by representatives of the Ukrainian diaspora in Canada from Ukrainian into English from the perspective of cognitive translation studies and with an eye to the cultural paradigm of the original works. The aim of the study is to reveal the process of reformulating the original text based on the translator's conceptual understanding as a way to create an artistic unit equivalent (in the recipient's understanding) to the original. The relevance of the work is determined by the need to identify the key features of the reproduction of cognitive and cultural paradigms in poetic translation from Ukrainian into English. Additionally, the problem is derived from a contemporary pursuit for covering the representation of the poetic works of the Ukrainian diaspora in Canada, relevant due to the lack of current research. The authors' research shows that the renewed interest in diasporic literature in translation is currently insufficient, and this is particularly true for highly specialized studies that would focus on specific aspects of the literary translation process from the perspective of cognitive translation studies. In order to achieve the declared goal, the authors resort to empirical research methods, in particular content analysis, conceptual analysis and translation transformation analysis. The purpose of using translation analysis is to

Томашук М., Дідик Л. Когнітивна та культурна парадигми як контекст для перекладу поезії з української на англійську (на матеріалах перекладу віршів української діаспори в Канаді у виконанні Ватсона Кіркконела). *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Германська філологія*. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. Вип. 852. С. 141-150. DOI: <https://doi.org/10.31861/gph2025.852.141-150>.

identify and outline the procedures used by Watson Kirkconnell. Applying the method of conceptual analysis, based on the systematization of the conceptual sphere of connotatively colored units and their correlation with the correlates proposed by the translator, the authors determine how the translation procedures used by Watson Kirkconnell contributed or did not contribute to the transmission of the original conceptual space and the national flavor encoded in it, inherent in the representatives of the Ukrainian diaspora in Canada. According to the results of the study, the authors conclude that the procedures applied by Watson Kirkconnell are mostly effective in creating an equivalent communicative, figurative and artistic and aesthetic unit, which, however, does not negate the identified shortcomings in the interpretation of the attributes of the original works colored by the national and cultural flavor.

Keywords: cognition, conceptual analysis, transformation, translation, literary dominant, poetic translation, cultural paradigm.

Стаття розглядає перекладацькі процедури Ватсона Кіркконела, застосовані при перекладі з української на англійську поетичних творів представників української діаспори в Канаді, з позицій когнітивного перекладознавства та із взоруванням на культурну парадигму першотворів. Як мету розвідки визначає розкриття процесу переформулювання тексту оригіналу на основі концептуального розуміння перекладачем як способу для створення рівноцінної (у розумінні реципієнта) оригіналу художньої одиниці. Актуальність праці визначає потреба виявити ключові особливості відтворення когнітивної та культурної парадигм у поетичному перекладі з української на англійську. Також при постановці проблеми враховується свіжий, зумовлений браком сучасних досліджень інтерес до висвітлення репрезентації поетичного творчого доробку представників української діаспори в Канаді. Пошуки авторів праці свідчать, що пожежаний інтерес до діаспорянської літератури у перекладі нині недостатньо, а особливо це стосується вузькоспеціалізованих розвідок, які би зосереджувалися на конкретних аспектах процесу художнього перекладу з позицій когнітивного перекладознавства. Щоб досягти поставленої на початку дослідження мети, автори розвідки вдаються до емпіричних методів дослідження, зокрема контент-аналізу, концептуального аналізу та перекладацького трансформаційного. Метою застосування перекладацького аналізу є виявлення і окреслення застосованих Ватсоном Кіркконелом процедур. Шляхом концептуального аналізу, що базується на систематизації поняттєвої сфери конотативно забарвлених одиниць та їхньому співвідношенні із запропонованими перекладачем корелятами, автори визначаються, як застосовані В. Кіркконелом перекладацькі процедури сприяли чи не сприяли передачі оригінального концептопростору та задовгоного у ньому національному колориті, притаманному для представників української діаспори в Канаді. Згідно з результатами дослідження, автори розвідки доходять до висновку, що застосовані В. Кіркконелом процедури є переважно ефективними для створення рівноцінної комунікативної, образної та художньо-естетичної одиниці, що, втім, не скасовує виявлених недоліків у інтерпретації забарвлених національно-культурним колоритом атрибутів першотворів.

Ключові слова: когніція, концептуальний аналіз, трансформація, переклад, творча домінанта, поетичний переклад, культурна парадигма.

I. ВСТУП

Ватсон Кіркконел – канадський перекладач та дослідник, відомий своїми перекладами зі слов'янських мов, зокрема й української, значну частку перекладацького доробку якого становлять тексти представників національних діаспор в Канаді.

Розглядаючи переклад як процес трансформації, який вимагає синтаксичного, семантичного та прагматичного розуміння, а також аналітичного опрацювання тексту оригіналу (*Ninsiana, 2022, с. 2412*), вважаємо за доцільне розглянути, як відбувається процес переформулювання поетичного тексту з української на англійську на основі концептуального розуміння перекладачем, що зумовлене особливостями його когнітивної та культурної парадигм.

Актуальність дослідження зумовлена потребою виявити ключові особливості відтворення когнітивної та культурної парадигм у поетичному перекладі з української на англійську, а також інтересом до висвітлення репрезентації поетичного творчого доробку представників української діаспори в Канаді, що зумовлений браком сучасних досліджень цього явища українського літературного процесу ХХ століття.

Когнітивну парадигму тут визначаємо як „співвідношення концептуальних та лінгвістичних конструкцій” (*Rozhkov, 2022, с. 25*). Оскільки наш аналіз переформулювання елементів однієї когнітивної парадигми в іншу спирається на аналіз концептуального розуміння, важливо розмежувати поняття „когнітивної парадигми” та „концептопростору”. Друге тут визначаємо як сукупність атрибутів художнього тексту, що утворюються шляхом переплетення різних змістових елементів та несуть певну мовну інформацію та символічність через інформаційно-когнітивну структуру свідомості (*Сидренко, 2018, с. 118–119*).

Як відзначає С. І. Луцій (*див. Луцій, 2021, с. 55*), нині маємо не достатньо ґрунтовних досліджень з детальним оглядом інформації про видання діаспорної літератури (поетичної та прозової) для популяризації серед іншомовної аудиторії. Тим паче, вважаємо, бракує вузькоспеціалізованих розвідок, які ставлять собі за мету дослідити українсько-англійський поетичний переклад як процес когнітивної діяльності та культурної інтерференції.

Д. Кейтан вважає, що культурний контекст варто розглядати як широкий фрейм, що пов’язаний з уявленням про належну поведінку, практики і цінності, системою для сигналізації про які виступає мова (*Katan, 2020, с. 1*). З цієї точки зору, переклад може виступати не просто інструментом передачі ключових концептів першотвору, а ще й засобом їхнього тлумачення або пояснення, особливо що стосується культурно-зумовлених концептів, висвітлених у художньому тексті.

Згідно з положеннями лінгвістичного релятивізму, культура за посередництва мови впливає на спосіб мислення спільноти, а тому еквівалентність між двома мовами є принципово неможливою (*Attwater, 2005, с. 123*). З цього випливає, що переклад є лише способом передачі ключових концептів першотвору, а не інструментом їхнього відтворення засобами цільової мови.

Н. А. Гончар натомість вважає, що проблеми культурного перекладу піддаються вирішенню, якщо перекладач володіє достатнім обсягом фонових знань та здатен враховувати специфічні особливості мовної картини світу, з якою працює (*Гончар, 2023, с. 34*). Н. І. Голубенко до цього додає, що внутрішні процеси у свідомості автора і перекладача є лише одним з елементів концептуальної картини світу на додачу до їхньої реалізації у мові та культурі (*Голубенко, 2019, с. 134*). Хоча, на думку М. Вольф, переклад як процес міжкультурного посередництва відбувається не у цільовому полі перекладача, а у так-званому „просторі медіації”, який виникає лише на час взаємодії перекладача із текстом оригіналу (*Yuseano Kardiansyah, 2020, с. 592–593*).

З наведеного вище випливає, що культурну парадигму художнього перекладу варто розглядати невідривно від когнітивної сутності цього процесу. Таким чином можна дослідити, як відбувається процес переформулювання тексту оригіналу на основі концептуального розуміння основних особливостей мовної картини світу перекладачем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти когнітивної сутності перекладу та її взаємозв’язку з культурною парадигмою є об’єктом наукового інтересу як українських, так

й іноземних дослідників, у тому числі Е. Д. Ахмедової (2023), Н. І. Голубенко (2019), Н. А. Гончар (2023), Дж. Еттвотер (2005), Д. Кейтана (2020), І. М. Литвин (2021), І. Мейлісі (2022), Р. Муньйоза-Мартіна (2017), В. Нінсіани (2022), В. Д. Радчука (2023), А. Салам (2020), С. Сірегар (2022), М. Р. Ткачівської (2022), Р. М. Щерби (2022), М. Юсеано-Кардіансьяха (2020) та ін.

За Н. І. Голубенко, етносоціокультурний чинник в мовленнєвій поведінці є одним із основних елементів когнітивного перекладознавства (Голубенко, 2019, с. 134). Е. Д. Ахмедова звертає увагу на важливість „концептуальних доменів”, тобто таких царин досвіду мовця, які служать концептуальною основою мовного значення (Ахмедова, 2023, с. 38). Вважаємо, що культури, під впливом яких творяться тексти оригіналу та перекладу, є однією із таких царин.

Р. Муньйоз-Мартін наголошує на тому, що мозок, як носій когніції, „... розміщений одночасно в фізичному та соціокультурних доквіллях, а отже він працює в тандемі з доквіллям і не може аналізуватися у ізоляції” (Muñoz Martín, 2017, с. 563). М. Р. Ткачівська та Р. М. Щерба до цього додають, що в художньому перекладі врахування когнітивного запасу читача є обов’язковим для вдалої передачі колориту іноземної культури (Ткачівська, 2022, с. 204).

З наведених вище тез випливає, що брак або нехтування осмисленням культурних особливостей першотвору може спричинити когнітивні викривлення у процесі перекладу, які потягнуть за собою невдале відтворення творчої домінанти першотвору для сприйняття реципієнтом.

В. Д. Радчук акцентує на тому, що коли текст перекладу (особливого поетичного) набуває самостійної цілісності, роль запозичених художніх компонентів і творчих домінант на різних рівнях зазнає змін (Радчук, 2023, с. 358). Внаслідок цього виникає питання можливості чи неможливості поетичного перекладу як такого. На думку Дж. Еттвотер, перекладність літературної форми однієї культури в іншу справді є сумнівною (Attwater, 2005, с. 125), тому не можна зосереджуватися на передачі чогось основного (сюжету, форми, художніх засобів тощо), адже так перекладач ризикує розірвати взаємозв’язок між творчою домінантою і рештою елементів, внаслідок чого можна девальвувати й саму домінанту (Радчук, 2023, с. 377–378).

Підсумовуючи, зазначимо, що передача ключових елементів концептопростору розглядається як головне завдання інтерпретатора з позицій когнітивного перекладознавства. Тому постерігаємо пожвавлений інтерес до вивчення когнітивного процесу при перекладі як важливого елементу передачі таких особливостей поетичного першотвору.

Однак, зауважимо, що попередні дослідники цієї теми розглядали когнітивні особливості перекладу у ширшому, загальнолінгвістичному контексті. Ми натомість прагнемо виявити зв’язок між когнітивною парадигмою та культурно обумовленими концептами у процесі інтерпретації. Тому вважаємо за доцільне провести концептуальний аналіз переформулювання поетичних текстів представників української діаспори в Канаді на основі концептуального розуміння їх Ватсоном Кірконелом. Так, зможемо виявити, чи вдалося перекладачу відтворити основні концепти першотворів та передати їхнє когнітивне навантаження, орієнтуючись на сприйняття реципієнтами, чий перцептивний досвід ґрунтується на відмінній від української культури.

Метою дослідження є розкриття процесу переформулювання тексту оригіналу на основі концептуального розуміння перекладачем як способу для створення рівноцінної (у розумінні реципієнта) оригіналу художньої одиниці. Поставлена мета досягається шляхом виконання таких **завдань**:

- схарактеризувати особливості передачі концептопростору тексту оригіналу у тексті перекладу за результатами трансформаційного аналізу;

- визначити ступінь обмеженості інтерпретатора творчими домінантами (основними художніми компонентами) текстів оригіналу;
- проаналізувати процес переформулювання тексту оригіналу на основі концептуального розуміння перекладачем.

Матеріали дослідження. Щоб визначити, яким чином та якою мірою когнітивна та культурні парадигми впливають на поетичний переклад з української на англійську, було проаналізовано 12 поетичних творів 7 представників української діаспори в Канаді (Яра Славутича, Микити Мандрики, Теодора Федика, Василя Кудрика, Петра Карманськго, Йосифа Ясенчука та Івана Данильчука), а також їхні переклади на англійську у виконанні Ватсона Кірконеа.

Методи дослідження. Проводимо *контент-аналіз* текстів-оригіналів та їхніх перекладів. Спираючись на запропоновану Я. В. Бистровим та Н. М. Гонтаренко (*Бистров, 2024*) методику *концептуального аналізу*, ідентифікуємо та систематизуємо поняттєві сфери конотативно забарвлених одиниць, співвідносимо їх із запропонованими перекладачем корелятами та визначаємо, як концептуальне розуміння першотвору перекладачем сприяло його відтворенню на різних рівнях: когнітивному, комунікативному, естетичному, образному, емотивному тощо. Актуальність такої методики концептуального аналізу для нашого дослідження вбачаємо у тому, що її триступенева побудова дозволяє нам:

1. виокремити конкретні концепти в творах оригіналу;
2. встановити імпліцитні ознаки концептів, що асоціюються з їхньою культурною приналежністю;
3. виявити спільний семантичний компонент;
4. з'ясувати, як у творі перекладу та оригіналу взаємодіють авторські інтенції, мова та мислення.

Як зазначає І. М. Литвин, „переформулювання тексту оригіналу відбувається через трансформації в перекладному тексті” (*Литвин, 2021, с. 90*), тому окрім концептуального аналізу, вдаємося також до *трансформаційного аналізу*. Використовуючи запропоновану В. Д. Бяликом (*Бялик, 2016*) методику, визначаємо, які перекладацькі трансформації сприяли передачі оригінального концептопростору на лексико-семантичному, лексико-граматичному та стилістичному рівнях.

II. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Оскільки переклад художніх, а особливо поетичних текстів тут розглядаємо як творчу діяльність, що вимагає відповідного підходу, вважаємо за необхідне враховувати творчий потенціал перекладача. Таким чином зможемо визначити, якою мірою йому вдалося не просто перекодувати текст засобами цільової мови, а створити рівноцінну художню одиницю у сприйнятті реципієнта.

Переформулювання тексту оригіналу на основі концептуального розуміння перекладачем. Результати контент-аналізу свідчать, що інтонаційний патерн, який тут визначаємо як комбінацію віршового розміру та способу римування, перекладачу вдалося зберегти у абсолютній більшості випадків (у 11 з 12 досліджуваних віршів). Враховуючи те, що інтонаційний малюнок поетичного твору є його важливим атрибутом, який впливає на сприйняття реципієнта, вважаємо, що такий підхід дозволяє перекладачу вдало відтворити комунікативний вплив на фонетичному рівні.

Особливого значення відтворення інтонаційного патерну набуває при перекладі творів, що забарвлені культурно обумовленими атрибутами. Наприклад, „Пісня друга” Теодора Федика, уривок з якої постає у інтерпретації В. Кірконеа під назвою „Easter Bread”, написана у формі української народної коломийки з чергуванням чотиристопного та тристопного ямбів і

застосуванням пірихія. В. Кіркконел, будучи не просто перекладачем, а ще й дослідником української літератури, знав про особливості інтонаційного патерну коломийок (див. *Kirkconnell, 1934, с. 140*), а тому відтворив його у перекладі зі збереженням оригінального віршового розміру та 14 складів у кожній дворядковій строфі, що є обов'язковим для інтонаційного малюнку коломийки.

Таблиця 1

Порівняння „коломийкового” інтонаційного патерну у першотворі Т. Федика і перекладі В. Кіркконела

В Вінніпегу доріженька — — — — —	I wandered here in Winnipeg, — — — —
Ковбичками бита; — — — —	I sadly celebrate — — — —
Мав я перші великодні — — — — —	The first sweet Easter since I came — — — —
Дуже сумні свята. — — — —	To find a migrant's fate. — — — —
Як в неділю ранесенько — — — — —	All early on the Sunday morn - — — — —
В дзвони задзвонили, — — — —	The holy bells resound: — — — —
Засьпівали „Христос воскрес” — — — — —	“Christ is arisen!” is their cry; — — — —
Церкву обходили; — — — —	And still the word goes round. — — — —
(Федик, 1911, с. 11)	(Kirkconnell, 1935, с. 82)

Провівши трансформаційний аналіз, спостерігаємо, як завдяки застосуванню модуляції, тобто смислового розвитку лексичної одиниці у цільовій мові, на лексико-семантичному рівні перекладачу вдалося відтворити контекстуальне значення та емотивну образність конотативно забарвлених одиниць.

(1) „По світу блукають і дочки й сини, / Пригадують будні на полі, / А може, деь б'ються за правду вони, / **Свої шукаючи долі?**” (Славутич) — „Their daughters and sons must all wander the earth, / Recalling their lives on the plain; / Or are they embattled to give Freedom birth, / **A destiny noble to gain?**” (Kirkconnell, 1963, с. 487)

(2) „В алеях кипарисів / **Царів важкий спокій**, / Шуміли горді кедри / І тьохкав соловій” (Карманський, 1906, с. 52) — „On vanished Caesars' cypresses / **Imperial silence hung**; / Across the dusk, a nightingale / From whispering cedars sung” (Kirkconnell, 1935, с. 84).

(3) „І ненависть враз заснула / між **людьми**, / Хорі серця потішають / гарні сні.” (Кудрик, 1911, с. 4) — „Hearts that once were born to hatred / Against **foes** / Laid aside their bitter sickness / Soothed their woes”. (Kirkconnell, 1935, с. 83).

У прикладі (3) спостерігаємо, як за допомогою модуляції перекладач водночас конкретизує концепт ВОРОГ, тобто *людина*, до якої відчували *ненависть*. Така концептуалізація дозволяє спростити сприйняття для реципієнта, а також увиразнити концепт НЕНАВИСТІ.

У прикладі (2) модуляція влучно поєднується із трансформаціями на стилістичному рівні — нейтралізацією та експресивацією. Концепт СПОКОЮ в оригіналі увиразнюється дієсловом „*царив*”, але у перекладі інтерпретатор вдається до емотивно нейтрального дієслова „*hung*”, а концепт ЦАРЮВАННЯ виражається шляхом експресивації „*важкий*” у стилістично-забарвлений „*Imperial*”. Під „емотивно нейтральним” тут маємо на увазі такий, який не надає об’єкту чуттєвої оцінки, вираженої мовними засобами.

Схематично таку концептуальну модуляцію можемо зобразити так:

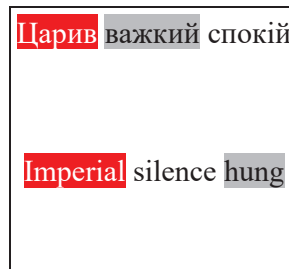

Рис. 1. Зміна емотивного забарвлення лексем через стилістичні трансформації

На лексико-граматичному рівні таку функцію виконує трансформація компенсації.

(4) „Ніч... і **місяць** до полудня / доходить” (Кудрик, 1911, с. 4) — *Night and in the south Diana... / Rising higher* (Kirkconnell, 1935, с. 83).

(5) „Приїхав з краю, де родив ся, / Привіз лиш жінку і діток. / Та ще на „шифі” він жури¹в ся, / Коби знайти який куток?” (Ясенчук, 1918, с. 22) — „He came from that far land where he was born, / To build a home for absent babes and wife; / And even upon ship **his heart was torn** / *With dark forebodings of an unknown life.*” (Kirkconnell, 1935, с. 91)

(6) „В Вінніпегу **доріженька** / **Ковбичками бита** / Мав я перші великодні / Дуже сумні сьвята (Федик, 1911, с. 11) — „I wandered here in Winnipeg / I sadly celebrate / The first sweet Easter since I came / **To find a migrant’s fate**”. (Kirkconnell, 1935, с. 82).

У прикладі (4) В. Кіркконел завдяки компенсації стилістично доповнює оригінал, адже „*місяць*” він подає через метафору на античну богиню місяця Діану. Так, концепт МІСЯЦЯ зберігається у перекладі, але увиразнюється метафорою, і тому когнітивна модель атрибута набуває в перекладі додаткового стилістичного забарвлення. Приклад (5) ілюструє, як завдяки трансформації на лексико-граматичному рівні і декомпресії перекладач витлумачує реципієнту переживання ліричного героя через непевність майбутнього. Також, подібно як у прикладі (4), тут спостерігаємо компенсацію концепту ЖУРИТИСЯ через метафору „*his heart was torn*”. У (6) прикладі бачимо образ проторованого шляху, який передається через фразеологізм „*бита дорога*”. Когнітивна модель концепту ПОХІД тут стилістично забарвлена. Перекладач, хоч і змінює референт (*доріженька* → *I wandered*), все одно відтворює концепт ПОХОДУ і передає цей задум автора через компенсацію „*to find a migrant’s fate*”: йду тим самим шляхом, який до мене торували інші мігранти.

Однак, спостерігаємо, що не завжди трансформації на лексико-граматичному рівні є вдалими.

(7) „Як в неділю ранесенько / В дзвони задзвонили, / Засьпівали „Христос воскрес” / **Церкву обходили,**” (Федик, 1911, с. 11) — „All early on the Sunday morn / The holy bells resound: / “Christ is arisen!” is their cry; / **And still the word goes round.**” (Кіркконел, 1935, с. 82)

(8) „Лучі збудили ангельські спів, / Заграли трелі, **кобзи та ліпу**” (Данильчук, 1929, с. 9) — „And wakens music, ravishingly sweet, / Drawn from the whispering **lute-strings** of the wheat” (Кіркконел, 1935, с. 101).

У фрагменті (7) Т. Федик згадує український церковний обряд обходу процесії довкола церкви для посвячення великодніх кошиків. Перекладач натомість вдається до декомпресії і випускає цей фрагмент, зводячи концепт ОБРЯДУ виключно до святкового привітання „Христос воскрес”, через що втрачається колорит першотвору. Подібне спостерігаємо у прикладі (8), де В. Кірконел через генералізацію узагальнює українські народні інструменти „кобзи та ліри” до більш поширеного струнного інструмента лютні, чим також частково втрачає український народний колорит.

Виявлені перспективи та проблеми трансформаційного потенціалу представляємо на Рис. 2.

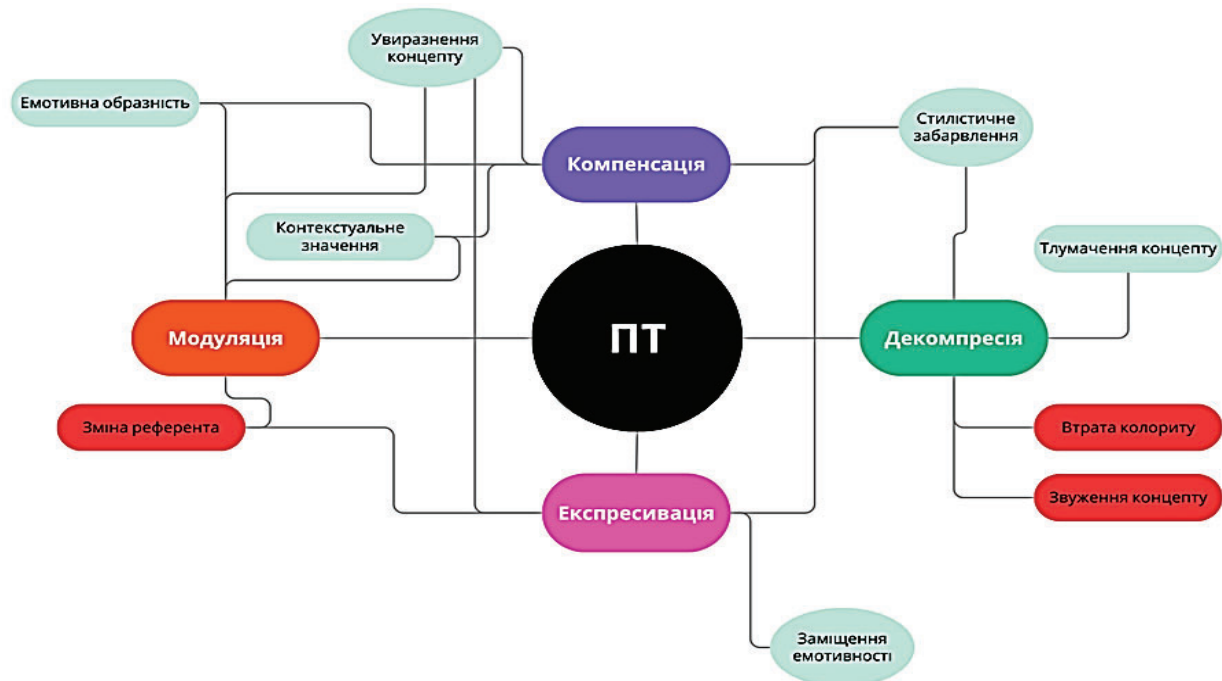

Рис. 2. Перспективи та проблеми застосування ПТ (перекладацьких трансформацій)

III. ВИСНОВКИ

Отже, за результатами концептуального та трансформаційного аналізу, можемо підсумувати, що прослідковується намір перекладача зберегти для англомовного реципієнта оригінальний концептопростір першотворів. Це завдання досягається шляхом перекладацьких трансформацій на лексико-семантичному та лексико-граматичному рівнях.

При цьому зауважимо, що через специфіку перекладу поезії – необхідність зберегти такі її атрибути як віршовий розмір та спосіб римування – перекладачеві доводиться вдаватися до декомпресії, яка не завжди забезпечує збереження оригінальної культурної парадигми. Як наслідок, задля збереження форми, подання поезії у лаконічний і зручний для англомовного реципієнта спосіб, доводиться нехтувати елементами, які передають національний колорит.

Надалі вважаємо за доцільне розглядати процес сприймання і розуміння тексту оригіналу перекладачем, моделюючи потенційні когнітивні процеси, що виникають при перекладі, а також окреслювати перекладацькі процедури та стратегії, за допомогою яких можна зберегти оригінальний концептопростір, при цьому не жертвуючи ні формою, ні змістом поетичного витвору.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Ахмедова Е. Д. Стратегії і методи англо-українських перекладів художніх порівнянь: когнітивний аналіз. дис. ... док. філософії. : 035.03 / Харків. нац. ун-т. ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2023. 211 с.
- Бистров Я. В., Гонтаренко Н. М. Концептуальний аналіз корелятив субстантивної метафори з англійськими дієсловами переміщення. *Folium* №5, 2024. С. 7–14.
- Голубенко Н. І. Когнітивні особливості перекладу художнього тексту. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного у-ту*. Філологія, Вип. 38 (1), 2019. С. 134–137.
- Гоначар Н. А. Когнітивні аспекти перекладу художнього тексту (на матеріалі твору Дж. Грішема „Rogue Lawyer”). Хмельницький : ХНУ, 2023. 96 с.
- Данильчук І. Світає день : Поезії. Вінніпег : „Промінь”, 1929. 55 с.
- Карманський П. Ой люлі, смутку : Ліричні поезії. Львів, 1906. 80 с.
- Кудрик В. Весна : збірка поезій. Вінніпег, 1911. 129 с.
- Литвин М. І. Інтерпретативний підхід до процесу художнього перекладу (на матеріалі українського перекладу детективної новели Гілберта Честертона „Відсутність пана Гласса”). *Мовознавчий вісник*, № 31, 2021. С. 89–93.
- Луцій С. І. Переклади прози української діаспори: проблеми, пошуки, читацькі та літературознавчі відгуки. *Академічні студії. Серія „Гуманітарні науки”*, вип. 3, 2021. С. 55–65.
- Мандрика М. І. Канада : Поема. Вінніпег : National Publishers Limited, 1961. 40 с.
- Радчук В. Д. Мистецтво перекладу : навч. посібник. К. : ВПЦ „Київський університет”, 2023. 431 с.
- Славутич Яр (Жученко Григорій) : Творчість. Клуб поезії. URL: <https://www.poetryclub.com.ua/metr.php?id=147&type=tvorch> (дата звернення: 18.04.2025).
- Ткачівська М. Р., Щерба Р. М. Переклад кризь призму міжкультурної комунікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного у-ту*. Сер. : Філологія. 2022, № 57. С. 202–207.
- Федик Т. Пісні про Канаду і Австрію. Вінніпег : „Руска друкарня”, 1911. 163 с.
- Ясенчук Й. Канадійський кобзар. Едмонтон : Ukrainska knyhnaria, 1918. 64 с.
- Andrusyshen C. H., Kirkconnell, Watson. The Ukrainian Poets : Selected and Translated into English Verse. Toronto : University of Toronto Press, 1963.
- Attwater, Juliet.. Perhappiness : The Art of Compromise in Translating Poetry or: ‘Steering Betwixt to Extremes’. *Cadernos de Tradução*, 2005. 121–143 pp. 500 p.
- Katan, David. Cultural Approaches to Translation. *The Encyclopedia of Applied Linguistics*, 2020. URL: <https://doi.org/10.1002/9781405198431.wbeal0293.pub2> (дата звернення: 01.03.2025).
- Kirkconnell, Watson. Canadian Overtones. An anthology of Canadian poetry written originally in Icelandic, Swedish, Norwegian, Hungarian, Italian, Greek, and Ukrainian, and now translated and edited with biographical, historical, critical, and bibliographical notes. Winnipeg : The Columbia Press Limited, 1935, 104 p.
- Kirkconnell, Watson. Ukrainian Poetry in Canada. *The Slavonic and East European Review*, vol. 13, no. 37, 1934, 139–146 pp.
- M. Yuseano Kardiansyah, Aprinus Salam. Literary Translation Agents in the Space of Mediation: A Case Study on the Production of The Pilgrimage in the Land of Java. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, volume 491, 2020. 592–598 pp.
- Ricardo Muñoz Martín. Looking Toward the Future of Cognitive Translation Studies. *Moving Forward*, 2017. P. 555–572.
- Rozhkov Yu. H. Terminology Studies: Linguocognitive Paradigm. *International journal of philology*. Vol. 13, №1, 2022. 24–33 pp.
- Widhiya Ninsiana, Syahreni Siregar, Indah Meylisa. An Analysis of Socio-Culturally-Bound Expressions in Indonesian-English Translation of English Education Department Students. *Al-Ishlah: Jurnal Pendidikan*. Vol.14, 2, 2022. 2411-2420 pp.

REFERENCES

- Akhmedova E. D. (2023) Stratehii i metody anhlo-ukrainskykh perekkladiv khudozhnikh porivnian: kohnityvnyi analiz. [Strategies and methods of English-Ukrainian translations of literary comparisons: cognitive analysis.] dys. ... dok. filosofii.: 035.03 / Kharkiv. nats. un-t. im. V. N. Karazina. Kharkiv. 211 s.
- Andrusyshen C. H., Kirkconnell, Watson. The Ukrainian Poets : Selected and Translated into English Verse. Toronto : University of Toronto Press, 1963.

- Attwater, Juliet.. Perhappiness : The Art of Compromise in Translating Poetry or: 'Steering Betwixt to Extremes'. *Cadernos de Tradução*, 2005. 121–143 pp. 500 p.
- Bystrov Ya. V., Hontarenko N. M. (2024) Kontseptualnyi analiz korelativ substantyvnoi metafory z anhliiskymy diieslovamy peremishchennia. [Conceptual analysis of correlates of substantive metaphor with English verbs of movement] *Folium* №5. S. 7–14.
- Danylchuk I. (1929) Svytaie den : Poezii. [The day dawns: Poems] Vinnipeg : „Promin”, 1929. 55 s.
- Fedyk T. (1911) Pisni pro Kanadu i Avstriiu. [Songs about Canada and Austria] Vinnipeg: „Ruska drukarnia”. 163 s.
- Holubenko N. I. (2019) Kohnityvni osoblyvosti perekladu khudozhnoho tekstu. [Cognitive features of translating a literary text.] *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho u-tu. Filolohiia*, Vyp. 38 (1). S. 134–137.
- Honachar N. A. (2023) Kohnityvni aspekty perekladu khudozhnoho tekstu (na materiali tvoriv Dzh. Grishema „Rogue Lawyer”). [Cognitive aspects of translating a literary text (based on the work of J. Grisham „Rogue Lawyer”)] *Khmelnitskyi : KhNU*. 96 s.
- Karmanskyi P. (1906) Oi liuli, smutku : Lyrichni poezi. [Oh, my love, my sorrow: Lyrical poetry] Lviv. 80 s.
- Katan, David. Cultural Approaches to Translation. *The Encyclopedia of Applied Linguistics*, 2020. URL: <https://doi.org/10.1002/9781405198431.wbeal0293.pub2> (data zvernennia: 01.03.2025).
- Kirkconnell, Watson. Canadian Overtones. An anthology of Canadian poetry written originally in Icelandic, Swedish, Norwegian, Hungarian, Italian, Greek, and Ukrainian, and now translated and edited with biographical, historical, critical, and bibliographical notes. Winnipeg : The Columbia Press Limited, 1935, 104 p.
- Kirkconnell, Watson. Ukrainian Poetry in Canada. *The Slavonic and East European Review*, vol. 13, no. 37, 1934, pp. 139–146. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/4202964> (data zvernennia: 26.04.2025).
- Kudryk V. (1911) Vesna : zbirka poezii. [Spring: collection of poetry] Vinnipeg. 129 s.
- Lushchii S. I. (2021) Pereklady prozy ukrainskoi diaspori: problemy, poshuky, chytatski ta literaturoznavechi vidhuky. [Translations of prose of the Ukrainian diaspora: problems, searches, readers' and literary criticism reviews.] *Akademichni studii. Serii „Humanitarni nauky”, vyp. 3*. S. 55–65.
- Lytvyn M. I. (2021) Interpretatyvnyi pidkhid do protsesu khudozhnoho perekladu (na materialy ukrainskoho perekladu detektyvnoi noveli Gilberta Chestertona „Vidsutnist pana Glassa”). [Interpretive approach to the process of literary translation (based on the material of the Ukrainian translation of Gilbert Chesterton's detective story "The Absence of Mr. Glass").] *Movoznavchyi visnyk*, № 31. S. 89–93.
- M. Yuseano Kardiansyah1, Aprinus Salam. Literary Translation Agents in the Space of Mediation: A Case Study on the Production of The Pilgrimage in the Land of Java. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, volume 491, 2020. 592–598 pp.
- Mandryka M. I. (1961) Kanada : Poema. [Canada: Poem] Vinnipeg : National Publishers Limited. 40 s.
- Radchuk V. D. (2023) Mystetstvo perekladu : navch. Posibnyk. [The Art of Translation: A Textbook] K. : VPTs „Kyivskyi universytet”. 431 s.
- Ricardo Muñoz Martín. Looking Toward the Future of Cognitive Translation Studies. *Moving Forward*, 2017. P. 555–572.
- Rozhkov Yu. H. Terminology Studies: Linguocognitive Paradigm. *International journal of philology*. Vol. 13, №1, 2022. 24–33 pp.
- Slavutych Yar (Zhuchenko Hryhorii) : Tvorchist. Klub poezii. URL: <https://www.poetryclub.com.ua/metsr.php?id=147&type=tvorch> (data zvernennia: 18.04.2025).
- Tkachivska M. R., Shcherba R. M. (2022) Pereklad kriz pryzmu mizhkulturnoi komunikatsii. [Translation through the prism of intercultural communication]. *Nukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho u-tu. Ser. : Filolohiia*, № 57. S. 202–207.
- Widhiya Ninsiana, Syahreni Siregar, Indah Meylisa. An Analysis of Socio-Culturally-Bound Expressions in Indonesian-English Translation of English Education Department Students. *Al-Ishlah: Jurnal Pendidikan*. Vol.14, 2 (June, 2022). 2411-2420 pp.
- Yasenchuk Y. [1918] Kanadyiskyi kobzar. [Canadian kobzar]. Edmonton : Ukrainka knyha. 64 s.

Отримано: 01 травня 2025 р.

Прорецензовано: 09 травня 2025 р.

Прийнято до друку: 16 травня 2025 р.